

Süntaksanalüüs

Süntaksanalüüs

- **Süntaksanalüüs** kontrollib programmi struktuuri vastavust keele grammatikale:
 - saab sisendina, skanneri poolt genereeritud, lekseemide jada;
 - väljastab programmi esitava (abstraktse) süntaksipuu;
 - süntaktiliste vigade korral, teeb kindlaks nende asukoha;
 - ... teavitab võimalikest vea põhjustest;
 - ... püüab veast toibuda ja jätkata analüüsi (et järgnevaid vigu avastada).
- Süntaksanalüüsi kutsutakse **parsimiseks** (**parsing**) ning vastavat analüsaatorit nimetatakse **parseriks** (**parser**).

Grammatikad

- Keelte süntaksi kirjeldatakse reeglina kontekstivaba grammatika abil.
- **Grammatika** on nelik $G = \langle N, T, P, S \rangle$, kus
 - N on lõplik **mitteterminaalide** tähestik;
 - T on lõplik **terminaalsümbolite** tähestik;
 - $N \cap T = \emptyset$ ja $V = N \cup T$;
 - $P \subset \{\alpha \rightarrow \beta \mid \alpha \in V^+, \beta \in V^*\}$ on lõplik **produksioonireeglite** hulk;
 - $S \in N$ on **algsümbol**.
- Grammatika on **kontekstivaba** (**context-free**), kui produktsioonireeglid on kujul $A \rightarrow \alpha$, kus $A \in N$ ja $\alpha \in V^*$.

Grammatikad

- Jada $w \in V^*$ nimetatakse **lausevormiks** (sentential form).
- Lausevorm $v \in V^*$ on **otsetuletatav** (directly derivable) lausevormist $u \in V^*$ (tähistus $u \Rightarrow v$), kui leiduvad $w_1, w_2, \alpha, \beta \in V^*$ sellised, et $u = w_1\alpha w_2$, $v = w_1\beta w_2$ ja $\alpha \rightarrow \beta \in P$.
- Relatsiooni \Rightarrow refleksiivset transitiivset sulundit (tähistus \Rightarrow^*) nimetatakse **derivatsiooniks** (derivation) ehk **tuletuseks**.
- Grammatika $G = \langle N, T, P, S \rangle$ genereerib **keele**

$$L(G) = \{w \in T^* \mid S \Rightarrow^* w\}$$

- Grammatikad G_1 ja G_2 on **ekvivalentsed**, kui $L(G_1) = L(G_2)$.

Grammatikad

Chomsky hierarhia:

	Produksioonid	Keelte tüüp	Automaat
L_0	$\alpha \rightarrow \beta$	Semi-Thue süsteemid	Turingi masin
L_1	$\alpha A \beta \rightarrow \alpha \gamma \beta$	Kontekstist sõltuvad	Tõkestatud Turingi masin
L_2	$A \rightarrow \alpha$	Kontekstivabad	Magasinmäluga automaat
L_3	$A \rightarrow w, A \rightarrow wB$	Regulaarsed	Lõplik automaat
(L_4)	$A \rightarrow w$	Lõplikud	Tsükliteta lõplik automaat

kus $A, B \in N$, $\alpha, \beta, \gamma \in V^*$ ja $w \in T^*$.

Lemma: Chomsky hierarhia on range; so.:

$$(L_4) \subset L_3 \subset L_2 \subset L_1 \subset L_0$$

Kontekstivabad grammatikad

- Edaspidi käsitleme ainult kontekstivabu grammatikaid.
- Kontekstivabade grammatikate produktsioonireegleid esitatakse tavaliselt **Backus-Naur'i kujul** (BNF).
- Näide: olgu $N = \{\text{Exp}\}$ ja $T = \{+, *, (,), id\}$, siis

$$\begin{array}{l} \text{Exp} \rightarrow \text{Exp} + \text{Exp} \\ | \text{Exp} * \text{Exp} \\ | (\text{Exp}) \\ | id \end{array}$$

esitab produktsioonireeglite hulka

$$P = \{ \text{Exp} \rightarrow \text{Exp} + \text{Exp}, \text{Exp} \rightarrow (\text{Exp}), \\ \text{Exp} \rightarrow \text{Exp} * \text{Exp}, \text{Exp} \rightarrow id \}.$$

Kontekstivabad grammatikad

- Mitteterminaal A on **produktiivne** (**productive**), kui leidub $w \in T^*$ selline, et $A \Longrightarrow^* w$.
- Mitteterminaal A on **saavutatav** (**reachable**), kui leiduvad lausevormid $u, v \in V^*$ sellised, et $S \Longrightarrow^* uAv$.
- KV-grammatika $G = \langle N, T, P, S \rangle$ on **taandatud** (**reduced**), kui tema iga mitteterminaal on produktiivne ja saavutatav.
- **Lemma**: Iga KV-grammatika saab teisendada temaga ekvivalentseks taandatud KV-grammatikaks.

Kontekstivabad grammatikad

- Reeglina saab ühte ja sama lauset tuletada paljudel eri viisidel.
- Kanoonilised derivatsioonid:
 - **vasakderivatsioon** – derivatsiooni igal sammul asendatakse vasakpoolseim mitteterminaal;
 - **parenderivatsioon** – derivatsiooni igal sammul asendatakse parempoolseim mitteterminaal.
- Näide:

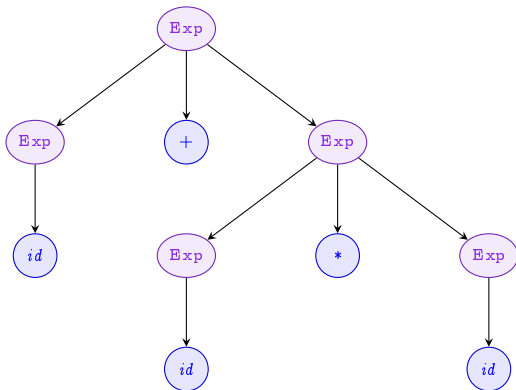
$$\begin{aligned} \text{Exp} &\implies_{lm} \text{Exp} + \text{Exp} \\ &\implies_{lm} id + \text{Exp} \\ &\implies_{lm} id + \text{Exp} * \text{Exp} \\ &\implies_{lm} id + id * \text{Exp} \\ &\implies_{lm} id + id * id \end{aligned}$$
$$\begin{aligned} \text{Exp} &\implies_{rm} \text{Exp} + \text{Exp} \\ &\implies_{rm} \text{Exp} + \text{Exp} * \text{Exp} \\ &\implies_{rm} \text{Exp} + \text{Exp} * id \\ &\implies_{rm} \text{Exp} + id * id \\ &\implies_{rm} id + id * id \end{aligned}$$

Kontekstivabad grammatikad

- Iga derivatsioon määrab üheselt **süntaksipuu** (**syntax-tree**, **parse-tree**), mis on järjestatud tippudega puu, kus:
 - puu juur on märgendatud algsümboliga **S**;
 - vahetipud on märgendatud mitteterminaalidega;
 - lehed on märgendatud terminaalsümboliga või tühisümboliga ϵ ;
 - kui vahetipp on märgendatud mitteterminaaliga A ja tema alampuude (vasakult paremale) t_1, \dots, t_n juured on märgendatud vastavalt A_1, \dots, A_n , siis $A \rightarrow A_1 \dots A_n \in P$.
- Tuletatud lause saadakse lugedes puu lehtede märgendid vasakult paremale.
- Süntaksipuu määrab üheselt kasutatud produktsiooni-reeglid, kuid mitte nende rakendamise järjekorda.

Kontekstivabad grammatikad

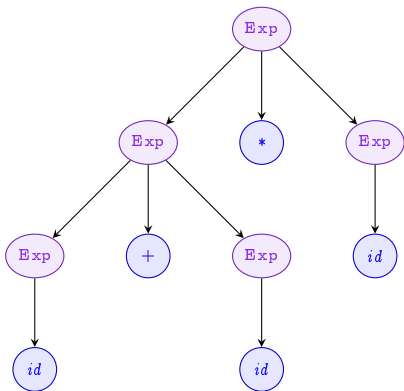
Näide: eelnevalt toodud vasak- ja paremderivatsioonile vastab mõlemal juhul sama süntaksipuu

Kontekstivabad grammatikad

NB! Ühel lausel võib olla mitu erinevat süntaksipuud!

$\text{Exp} \Rightarrow_{lm} \text{Exp} * \text{Exp}$
 $\Rightarrow_{lm} \text{Exp} + \text{Exp} * \text{Exp}$
 $\Rightarrow_{lm} id + \text{Exp} * \text{Exp}$
 $\Rightarrow_{lm} id + id * \text{Exp}$
 $\Rightarrow_{lm} id + id * id$

Kontekstivabad grammatikad

- KV-grammatika on **mitmene** (**ambiguous**), kui ühe lause jaoks leidub mitu süntaksipuud.
- Iga süntaksipuu jaoks leidub täpselt üks vasak- ja üks parenderivatsioon; seega:
 - ühesel lausel on täpselt üks vasak- ja üks parenderivatsioon;
 - mitmesel lausel on vähemalt kaks vasak- ja parenderivatsiooni.
- Lause erinevad süntaksipuud vastavad reeglina lause semantiliselt erinevatele tõlgendusvõimalustele.
- Mitmese grammatika saab teatud juhtudel (aga mitte alati) teisendada ekvivalentseks üheseks grammatikaks.

Kontekstivabad grammatikad

- Mitmesuse eemaldamine – binaarsed operaatorid:
 - iga prioriteeditaseme jaoks toome sisse uue mitteterminaali;
 - vasakassotsiatiivse operaatori korral kasutame vasakrekursiivset; paremassotsiatiivse korral paremrekursiivset produktsioonireeglit;
 - tugevama prioriteediga operaatoritele vastavad reeglid paigutame "sügavamale".
- Näide:

$\text{Exp} \rightarrow \text{Exp} + \text{Term}$

| Term

$\text{Term} \rightarrow \text{Factor} * \text{Term}$

| Factor

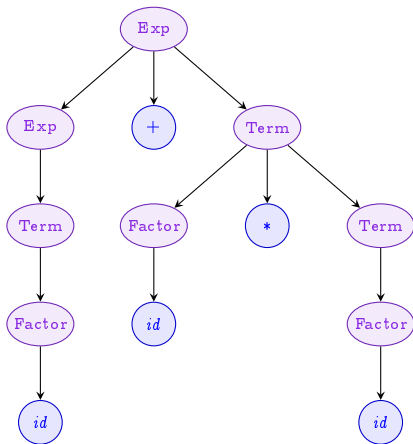
$\text{Factor} \rightarrow (\text{Exp})$

| id

Kontekstivabad grammatikad

Näide:

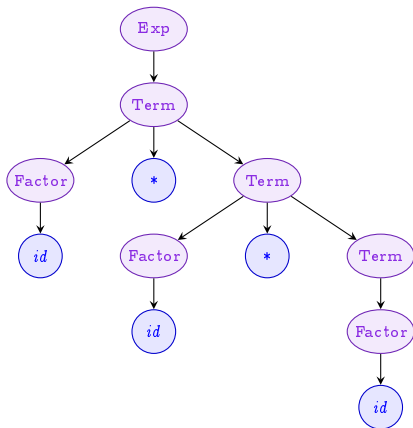
$\text{Exp} \Rightarrow_{lm} \text{Exp} + \text{Term}$
 $\Rightarrow_{lm} \text{Term} + \text{Term}$
 $\Rightarrow_{lm} \text{Factor} + \text{Term}$
 $\Rightarrow_{lm} id + \text{Term}$
 $\Rightarrow_{lm} id + \text{Factor} * \text{Term}$
 $\Rightarrow_{lm} id + id * \text{Term}$
 $\Rightarrow_{lm} id + id * \text{Factor}$
 $\Rightarrow_{lm} id + id * id$

Kontekstivabad grammatikad

Näide:

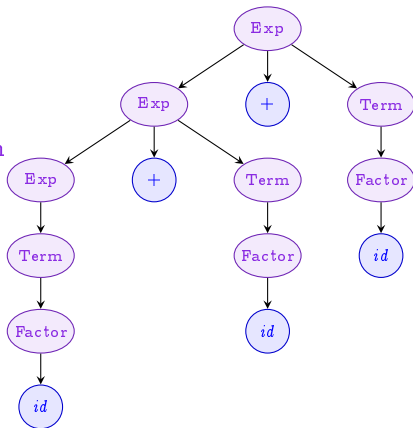
$\text{Exp} \Rightarrow_{lm} \text{Term}$
 $\Rightarrow_{lm} \text{Factor} * \text{Term}$
 $\Rightarrow_{lm} id * \text{Term}$
 $\Rightarrow_{lm} id * \text{Factor} * \text{Term}$
 $\Rightarrow_{lm} id * id * \text{Term}$
 $\Rightarrow_{lm} id * id * \text{Factor}$
 $\Rightarrow_{lm} id * id * id$

Kontekstivabad grammatikad

Näide:

$\text{Exp} \Rightarrow_{lm} \text{Exp} + \text{Term}$
 $\Rightarrow_{lm} \text{Exp} + \text{Term} + \text{Term}$
 $\Rightarrow_{lm} \text{Term} + \text{Term} + \text{Term}$
 $\Rightarrow_{lm} \text{Factor} + \text{Term} + \text{Term}$
 $\Rightarrow_{lm} id + \text{Term} + \text{Term}$
 $\Rightarrow_{lm} id + \text{Factor} + \text{Term}$
 $\Rightarrow_{lm} id + id + \text{Term}$
 $\Rightarrow_{lm} id + id + \text{Factor}$
 $\Rightarrow_{lm} id + id + id$

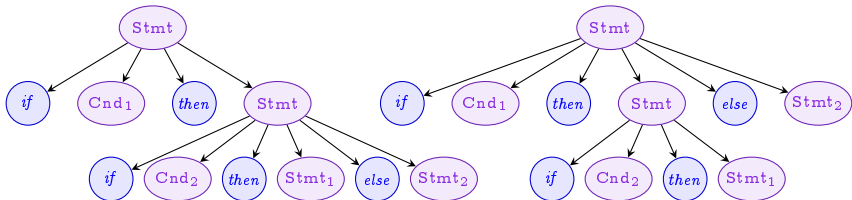
Kontekstivabad grammatikad

- Mitmesuse eemaldamine – tingimuslauseid:

$$\begin{array}{l} \text{Stmt} \rightarrow \text{if Cnd then Stmt} \\ \quad \quad | \text{if Cnd then Stmt else Stmt} \\ \quad \quad | \text{Other} \end{array}$$

- Järgnev lausevorm omab kahte süntaksipuud:

if Cnd₁ then if Cnd₂ then Stmt₁ else Stmt₂

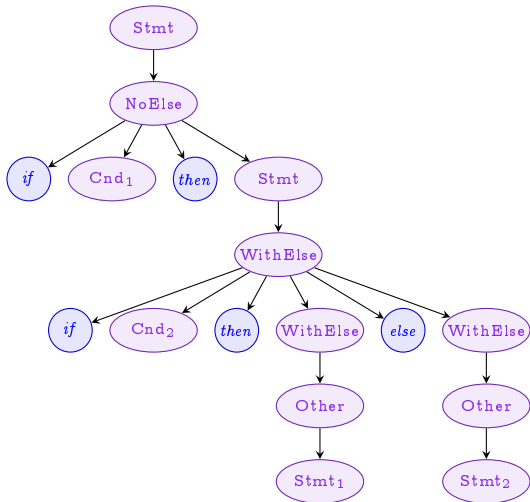

Kontekstivabad grammatikad

Tavaliselt loetakse korrektseks esimest süntaksipuud; so. *else* kuulub alati kõige sisemise võimaliku tingimuslause juurde:

```
Stmnt      →  WithElse
           |  NoElse
WithElse   →  if Cnd then WithElse else WithElse
           |  Other
NoElse     →  if Cnd then Stmnt
           |  if Cnd then WithElse else NoElse
```

Kontekstivabad grammatikad

Parsimistehnikad

Ülalt-alla parsimine (top-down parsing):

- alustab süntaksipuu ehitamist juurest ning kasvatab seda lehtede suunas;
- igal sammul valib produktsioonireegli ning üritab seda sobitada sisendsõnaga;
- mitesobiva reegli korral toimub tagasipöördumine (**backtracking**);
- reeglina annab vasakpoolse derivatsiooni.

Alt-üles parsimine (bottom-up parsing)

- alustab süntaksipuu ehitamist lehtedest ning kasvatab seda juure suunas;
- rakendab sobivaid reegleid paremalt vasakule kuni jõuab algsümbolini;
- reeglina annab parempoolse derivatsiooni.

Ülalt-alla parsimine

Ülalt-alla parsimise üldine algoritm:

- konstrueerime juurtipu, märgendame selle algsümboliga ja jätkame puu konstrueerimist lehteded suunas sügavuti vasakult paremale;
- kui vaatluse all olev tipp on mitteterminaal A , siis valime mingi produktsioonireegli kujul $A \rightarrow \alpha$, konstrueerime reegli paremale poolele vastavad tipud, ning jätkame vasakpoolseima alamtipuga;
- kui tipp on terminaalsümbol mis ei sobi sisendsümboliga, siis teostame tagasipöördumise produktsioonireegli valikuni mis selle tipu konstrueeris ja jätkame sealt uuesti valides teise reegli;
- kui tipp on terminaalsümbol mis sobib sisendsümboliga, siis jätkame järgmise vasakpoolseima läbivaatamata tipuga.

Ülalt-alla parsimine

Näide:

E	\rightarrow	$E + T$	\bullet	$id - num * id$	
		$E - T$	$E.1$	\bullet	$id - num * id$
		T	$E.3$	\bullet	$id - num * id$
T	\rightarrow	$T * F$	$T.3$	\bullet	$id - num * id$
		T / F	$F.2$	\bullet	$id - num * id$
		F		$id \bullet - num * id$	
F	\rightarrow	(E)		$id - \bullet num * id$	
		id	$T.1$	$id - \bullet num * id$	
		num	$T.3$	$id - \bullet num * id$	
			$F.3$	$id - \bullet num * id$	
				$id - num \bullet * id$	
				$id - num * \bullet id$	
			$F.2$	$id - num * \bullet id$	
				$id - num * id \bullet$	

Ülalt-alla parsimine

Näide:

$E \rightarrow E + T$
| $E - T$
| T
 $T \rightarrow T * F$
| T / F
| F
 $F \rightarrow (E)$
| id
| num

• $id - num * id$
 $E.1$ • $id - num * id$
 $E.3$ • $id - num * id$
 $T.3$ • $id - num * id$
 $F.2$ • $id - num * id$
 $id \bullet - num * id$
 $id - \bullet num * id$
 $T.1$ $id - \bullet num * id$
 $T.3$ $id - \bullet num * id$
 $F.3$ $id - \bullet num * id$
 $id - num \bullet * id$
 $id - num * \bullet id$
 $F.2$ $id - num * \bullet id$
 $id - num * id \bullet$

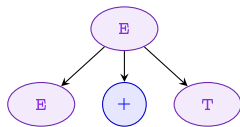
E

Ülalt-alla parsimine

Näide:

$E \rightarrow E + T$
 $\quad | E - T$
 $\quad | T$
 $T \rightarrow T * F$
 $\quad | T / F$
 $\quad | F$
 $F \rightarrow (E)$
 $\quad | id$
 $\quad | num$

$\bullet id - num * id$
E.1 $\bullet id - num * id$
E.3 $\bullet id - num * id$
T.3 $\bullet id - num * id$
F.2 $\bullet id - num * id$
 $id \bullet - num * id$
 $id - \bullet num * id$
T.1 $id - \bullet num * id$
T.3 $id - \bullet num * id$
F.3 $id - \bullet num * id$
 $id - num \bullet * id$
 $id - num * \bullet id$
F.2 $id - num * \bullet id$
 $id - num * id \bullet$

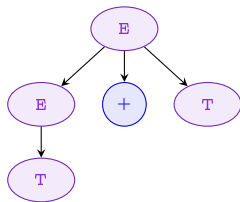

Ülalt-alla parsimine

Näide:

$E \rightarrow E + T$
| $E - T$
| T
 $T \rightarrow T * F$
| T / F
| F
 $F \rightarrow (E)$
| id
| num

• $id - num * id$
 $E.1$ • $id - num * id$
 $E.3$ • $id - num * id$
 $T.3$ • $id - num * id$
 $F.2$ • $id - num * id$
 $id \bullet - num * id$
 $id - \bullet num * id$
 $T.1$ $id - \bullet num * id$
 $T.3$ $id - \bullet num * id$
 $F.3$ $id - \bullet num * id$
 $id - num \bullet * id$
 $id - num * \bullet id$
 $F.2$ $id - num * \bullet id$
 $id - num * id \bullet$

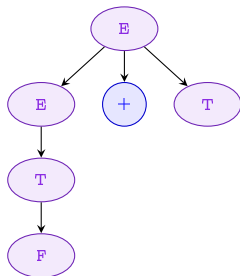

Ülalt-alla parsimine

Näide:

$E \rightarrow E + T$
 $\quad | E - T$
 $\quad | T$
 $T \rightarrow T * F$
 $\quad | T / F$
 $\quad | F$
 $F \rightarrow (E)$
 $\quad | id$
 $\quad | num$

$\bullet id - num * id$
E.1 $\bullet id - num * id$
E.3 $\bullet id - num * id$
T.3 $\bullet id - num * id$
F.2 $\bullet id - num * id$
 $id \bullet - num * id$
 $id - \bullet num * id$
T.1 $id - \bullet num * id$
T.3 $id - \bullet num * id$
F.3 $id - \bullet num * id$
 $id - num \bullet * id$
 $id - num * \bullet id$
F.2 $id - num * \bullet id$
 $id - num * id \bullet$

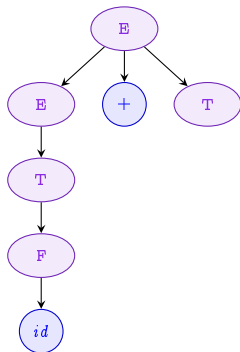

Ülalt-alla parsimine

Näide:

$E \rightarrow E + T$
| $E - T$
| T
 $T \rightarrow T * F$
| T / F
| F
 $F \rightarrow (E)$
| id
| num

• $id - num * id$
 $E.1$ • $id - num * id$
 $E.3$ • $id - num * id$
 $T.3$ • $id - num * id$
 $F.2$ • $id - num * id$
 $id \bullet - num * id$
 $id - \bullet num * id$
 $T.1$ $id - \bullet num * id$
 $T.3$ $id - \bullet num * id$
 $F.3$ $id - \bullet num * id$
 $id - num \bullet * id$
 $id - num * \bullet id$
 $F.2$ $id - num * \bullet id$
 $id - num * id \bullet$

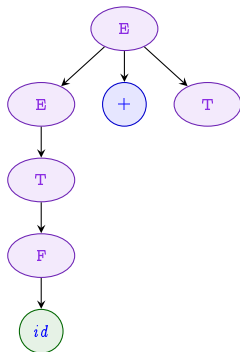

Ülalt-alla parsimine

Näide:

$E \rightarrow E + T$
 $\quad | \quad E - T$
 $\quad | \quad T$
 $T \rightarrow T * F$
 $\quad | \quad T / F$
 $\quad | \quad F$
 $F \rightarrow (E)$
 $\quad | \quad id$
 $\quad | \quad num$

$\bullet id - num * id$
 $E.1 \bullet id - num * id$
 $E.3 \bullet id - num * id$
 $T.3 \bullet id - num * id$
 $F.2 \bullet id - num * id$
 $id \bullet - num * id$
 $id - \bullet num * id$
 $T.1 id - \bullet num * id$
 $T.3 id - \bullet num * id$
 $F.3 id - \bullet num * id$
 $id - num \bullet * id$
 $id - num * \bullet id$
 $F.2 id - num * \bullet id$
 $id - num * id \bullet$

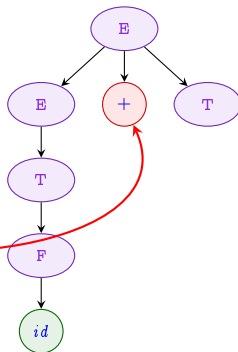

Ülalt-alla parsimine

Näide:

$E \rightarrow E + T$
 $\quad | E - T$
 $\quad | T$
 $T \rightarrow T * F$
 $\quad | T / F$
 $\quad | F$
 $F \rightarrow (E)$
 $\quad | id$
 $\quad | num$

$\bullet id - num * id$
 $E.1 \bullet id - num * id$
 $E.3 \bullet id - num * id$
 $T.3 \bullet id - num * id$
 $F.2 \bullet id - num * id$
 $id \bullet (-) num * id$
 $id - \bullet num * id$
 $T.1 id - \bullet num * id$
 $T.3 id - \bullet num * id$
 $F.3 id - \bullet num * id$
 $id - num \bullet * id$
 $id - num * \bullet id$
 $F.2 id - num * \bullet id$
 $id - num * id \bullet$

Ülalt-alla parsimine

Näide:

$E \rightarrow E + T$
| $E - T$
| T
 $T \rightarrow T * F$
| T / F
| F
 $F \rightarrow (E)$
| id
| num

• $id - num * id$
 $E.1$ • $id - num * id$
 $E.3$ • $id - num * id$
 $T.3$ • $id - num * id$
 $F.2$ • $id - num * id$
 $id \bullet - num * id$
 $id - \bullet num * id$
 $T.1$ $id - \bullet num * id$
 $T.3$ $id - \bullet num * id$
 $F.3$ $id - \bullet num * id$
 $id - num \bullet * id$
 $id - num * \bullet id$
 $F.2$ $id - num * \bullet id$
 $id - num * id \bullet$

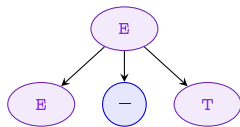
E

Ülalt-alla parsimine

Näide:

$E \rightarrow E + T$
| $E - T$
| T
 $T \rightarrow T * F$
| T / F
| F
 $F \rightarrow (E)$
| id
| num

• $id - num * id$
 $E.2$ • $id - num * id$
 $E.3$ • $id - num * id$
 $T.3$ • $id - num * id$
 $F.2$ • $id - num * id$
 $id \bullet - num * id$
 $id - \bullet num * id$
 $T.1$ $id - \bullet num * id$
 $T.3$ $id - \bullet num * id$
 $F.3$ $id - \bullet num * id$
 $id - num \bullet * id$
 $id - num * \bullet id$
 $F.2$ $id - num * \bullet id$
 $id - num * id \bullet$

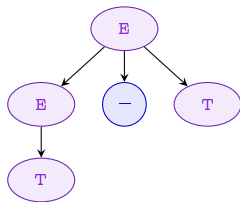

Ülalt-alla parsimine

Näide:

$E \rightarrow E + T$
| $E - T$
| T
 $T \rightarrow T * F$
| T / F
| F
 $F \rightarrow (E)$
| id
| num

• $id - num * id$
 $E.2$ • $id - num * id$
 $E.3$ • $id - num * id$
 $T.3$ • $id - num * id$
 $F.2$ • $id - num * id$
 $id \bullet - num * id$
 $id - \bullet num * id$
 $T.1$ $id - \bullet num * id$
 $T.3$ $id - \bullet num * id$
 $F.3$ $id - \bullet num * id$
 $id - num \bullet * id$
 $id - num * \bullet id$
 $F.2$ $id - num * \bullet id$
 $id - num * id \bullet$

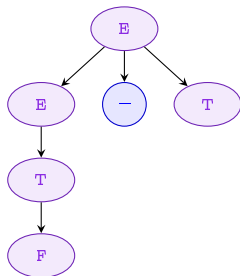

Ülalt-alla parsimine

Näide:

$E \rightarrow E + T$
| $E - T$
| T
 $T \rightarrow T * F$
| T / F
| F
 $F \rightarrow (E)$
| id
| num

• $id - num * id$
 $E.2$ • $id - num * id$
 $E.3$ • $id - num * id$
 $T.3$ • $id - num * id$
 $F.2$ • $id - num * id$
 $id \bullet - num * id$
 $id - \bullet num * id$
 $T.1$ $id - \bullet num * id$
 $T.3$ $id - \bullet num * id$
 $F.3$ $id - \bullet num * id$
 $id - num \bullet * id$
 $id - num * \bullet id$
 $F.2$ $id - num * \bullet id$
 $id - num * id \bullet$

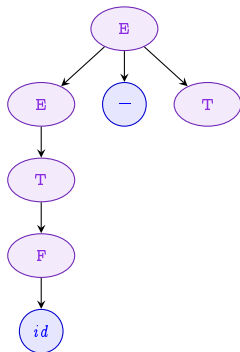

Ülalt-alla parsimine

Näide:

$E \rightarrow E + T$
| $E - T$
| T
 $T \rightarrow T * F$
| T / F
| F
 $F \rightarrow (E)$
| id
| num

• $id - num * id$
 $E.2$ • $id - num * id$
 $E.3$ • $id - num * id$
 $T.3$ • $id - num * id$
 $F.2$ • $id - num * id$
 $id \bullet - num * id$
 $id - \bullet num * id$
 $T.1$ $id - \bullet num * id$
 $T.3$ $id - \bullet num * id$
 $F.3$ $id - \bullet num * id$
 $id - num \bullet * id$
 $id - num * \bullet id$
 $F.2$ $id - num * \bullet id$
 $id - num * id \bullet$

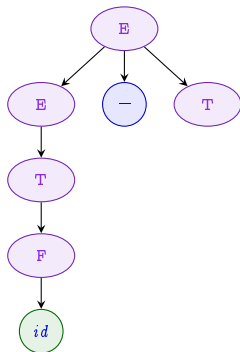

Ülalt-alla parsimine

Näide:

$E \rightarrow E + T$
 $\quad | \quad E - T$
 $\quad | \quad T$
 $T \rightarrow T * F$
 $\quad | \quad T / F$
 $\quad | \quad F$
 $F \rightarrow (E)$
 $\quad | \quad id$
 $\quad | \quad num$

$\bullet id - num * id$
 $E.2 \bullet id - num * id$
 $E.3 \bullet id - num * id$
 $T.3 \bullet id - num * id$
 $F.2 \bullet id - num * id$
 $id \bullet - num * id$
 $id - \bullet num * id$
 $T.1 id - \bullet num * id$
 $T.3 id - \bullet num * id$
 $F.3 id - \bullet num * id$
 $id - num \bullet * id$
 $id - num * \bullet id$
 $F.2 id - num * \bullet id$
 $id - num * id \bullet$

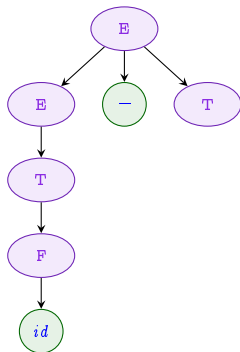

Ülalt-alla parsimine

Näide:

$E \rightarrow E + T$
 $E \rightarrow E - T$
 $E \rightarrow T$
 $T \rightarrow T * F$
 $T \rightarrow T / F$
 $T \rightarrow F$
 $F \rightarrow (E)$
 $F \rightarrow id$
 $F \rightarrow num$

$\bullet id - num * id$
 $E.2 \bullet id - num * id$
 $E.3 \bullet id - num * id$
 $T.3 \bullet id - num * id$
 $F.2 \bullet id - num * id$
 $id \bullet - num * id$
 $id - \bullet num * id$
 $T.1 id - \bullet num * id$
 $T.3 id - \bullet num * id$
 $F.3 id - \bullet num * id$
 $id - num \bullet * id$
 $id - num * \bullet id$
 $F.2 id - num * \bullet id$
 $id - num * id \bullet$

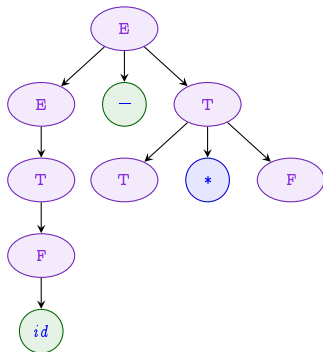

Ülalt-alla parsimine

Näide:

$E \rightarrow E + T$
 $| E - T$
 $| T$
 $T \rightarrow T * F$
 $| T / F$
 $| F$
 $F \rightarrow (E)$
 $| id$
 $| num$

$\bullet id - num * id$
 $E.2 \bullet id - num * id$
 $E.3 \bullet id - num * id$
 $T.3 \bullet id - num * id$
 $F.2 \bullet id - num * id$
 $id \bullet - num * id$
 $id - \bullet num * id$
 $T.1 id - \bullet num * id$
 $T.3 id - \bullet num * id$
 $F.3 id - \bullet num * id$
 $id - num \bullet * id$
 $id - num * \bullet id$
 $F.2 id - num * \bullet id$
 $id - num * id \bullet$

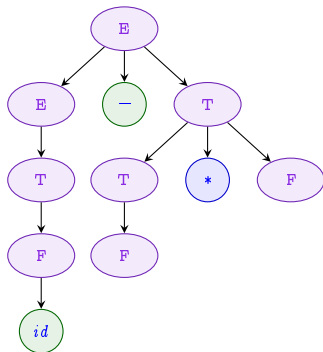

Ülalt-alla parsimine

Näide:

$E \rightarrow E + T$
 $\quad | \quad E - T$
 $\quad | \quad T$
 $T \rightarrow T * F$
 $\quad | \quad T / F$
 $\quad | \quad F$
 $F \rightarrow (E)$
 $\quad | \quad id$
 $\quad | \quad num$

$\bullet id - num * id$
 $E.2 \bullet id - num * id$
 $E.3 \bullet id - num * id$
 $T.3 \bullet id - num * id$
 $F.2 \bullet id - num * id$
 $id \bullet - num * id$
 $id - \bullet num * id$
 $T.1 id - \bullet num * id$
 $T.3 id - \bullet num * id$
 $F.3 id - \bullet num * id$
 $id - num \bullet * id$
 $id - num * \bullet id$
 $F.2 id - num * \bullet id$
 $id - num * id \bullet$

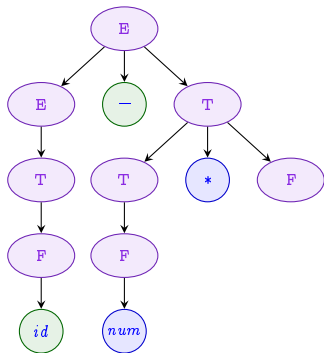

Ülalt-alla parsimine

Näide:

$E \rightarrow E + T$
 $\quad | \quad E - T$
 $\quad | \quad T$
 $T \rightarrow T * F$
 $\quad | \quad T / F$
 $\quad | \quad F$
 $F \rightarrow (E)$
 $\quad | \quad id$
 $\quad | \quad num$

$\bullet id - num * id$
 $E.2 \bullet id - num * id$
 $E.3 \bullet id - num * id$
 $T.3 \bullet id - num * id$
 $F.2 \bullet id - num * id$
 $id \bullet - num * id$
 $id - \bullet num * id$
 $T.1 id - \bullet num * id$
 $T.3 id - \bullet num * id$
 $F.3 id - \bullet num * id$
 $id - num \bullet * id$
 $id - num * \bullet id$
 $F.2 id - num * \bullet id$
 $id - num * id \bullet$

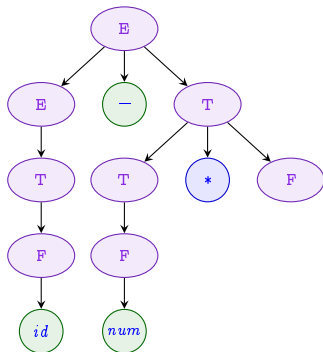

Ülalt-alla parsimine

Näide:

$E \rightarrow E + T$
 $| E - T$
 $| T$
 $T \rightarrow T * F$
 $| T / F$
 $| F$
 $F \rightarrow (E)$
 $| id$
 $| num$

$\bullet id - num * id$
 $E.2 \bullet id - num * id$
 $E.3 \bullet id - num * id$
 $T.3 \bullet id - num * id$
 $F.2 \bullet id - num * id$
 $id \bullet - num * id$
 $id - \bullet num * id$
 $T.1 id - \bullet num * id$
 $T.3 id - \bullet num * id$
 $F.3 id - \bullet num * id$
 $id - num \bullet * id$
 $id - num * \bullet id$
 $F.2 id - num * \bullet id$
 $id - num * id \bullet$

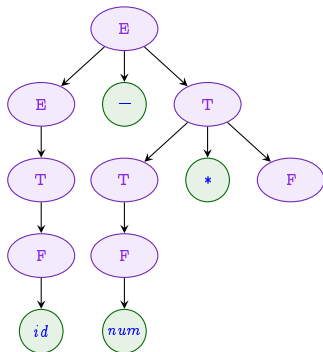

Ülalt-alla parsimine

Näide:

$E \rightarrow E + T$
| $E - T$
| T
 $T \rightarrow T * F$
| T / F
| F
 $F \rightarrow (E)$
| id
| num

• $id - num * id$
 $E.2$ • $id - num * id$
 $E.3$ • $id - num * id$
 $T.3$ • $id - num * id$
 $F.2$ • $id - num * id$
 $id \bullet - num * id$
 $id - \bullet num * id$
 $T.1$ $id - \bullet num * id$
 $T.3$ $id - \bullet num * id$
 $F.3$ $id - \bullet num * id$
 $id - num \bullet * id$
 $id - num * \bullet id$
 $F.2$ $id - num * \bullet id$
 $id - num * id \bullet$

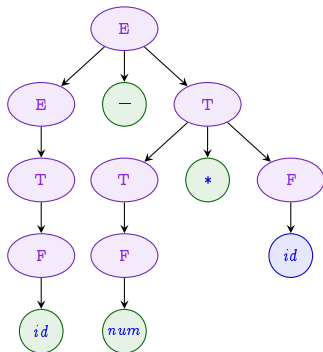

Ülalt-alla parsimine

Näide:

$E \rightarrow E + T$
 $E \rightarrow E - T$
 $E \rightarrow T$
 $T \rightarrow T * F$
 $T \rightarrow T / F$
 $T \rightarrow F$
 $F \rightarrow (E)$
 $F \rightarrow id$
 $F \rightarrow num$

$\bullet id - num * id$
 $E.2 \bullet id - num * id$
 $E.3 \bullet id - num * id$
 $T.3 \bullet id - num * id$
 $F.2 \bullet id - num * id$
 $id \bullet - num * id$
 $id - \bullet num * id$
 $T.1 id - \bullet num * id$
 $T.3 id - \bullet num * id$
 $F.3 id - \bullet num * id$
 $id - num \bullet * id$
 $id - num * \bullet id$
 $F.2 id - num * \bullet id$
 $id - num * id \bullet$

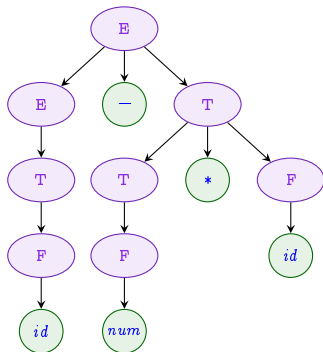

Ülalt-alla parsimine

Näide:

$E \rightarrow E + T$
 $| E - T$
 $| T$
 $T \rightarrow T * F$
 $| T / F$
 $| F$
 $F \rightarrow (E)$
 $| id$
 $| num$

$\bullet id - num * id$
 $E.2 \bullet id - num * id$
 $E.3 \bullet id - num * id$
 $T.3 \bullet id - num * id$
 $F.2 \bullet id - num * id$
 $id \bullet - num * id$
 $id - \bullet num * id$
 $T.1 id - \bullet num * id$
 $T.3 id - \bullet num * id$
 $F.3 id - \bullet num * id$
 $id - num \bullet * id$
 $id - num * \bullet id$
 $F.2 id - num * \bullet id$
 $id - num * id \bullet$

Ülalt-alla parsimine

- Parsimise efektiivsus sõltub tugevasti õige produktsioonireegli valikust.
- Vale reegli valimine põhjustab hilisema tagasipöördumise vajaduse.
- Vasakrekursiivsete reeglite olemasolul võib ülalt-alla parsimine **mittetermineeruda**.

● *id* – *num* * *id*

E.2 ● *id* – *num* * *id*

E.2 ● *id* – *num* * *id*

E.2 ● *id* – *num* * *id*

...

Ülalt-alla parsimine

- Parsimise efektiivsus sõltub tugevasti õige produktsioonireegli valikust.
- Vale reegli valimine põhjustab hilisema tagasipöördumise vajaduse.
- Vasakrekursiivsete reeglite olemasolul võib ülalt-alla parsimine **mittetermineeruda**.

E

- $id - num * id$

E.2 • $id - num * id$

E.2 • $id - num * id$

E.2 • $id - num * id$

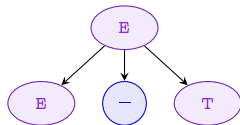
...

Ülalt-alla parsimine

- Parsimise efektiivsus sõltub tugevasti õige produktsioonireegli valikust.
- Vale reegli valimine põhjustab hilisema tagasipöördumise vajaduse.
- Vasakrekursiivsete reeglite olemasolul võib ülalt-alla parsimine **mittetermineeruda**.

- $id - num * id$
- E.2* ● $id - num * id$
- E.2* ● $id - num * id$
- E.2* ● $id - num * id$

...

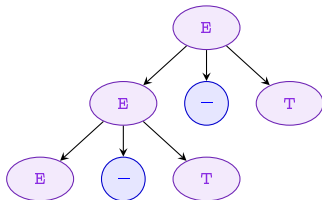

Ülalt-alla parsimine

- Parsimise efektiivsus sõltub tugevasti õige produktsioonireegli valikust.
- Vale reegli valimine põhjustab hilisema tagasipöördumise vajaduse.
- Vasakrekursiivsete reeglite olemasolul võib ülalt-alla parsimine **mittetermineeruda**.

- $id - num * id$
- E.2* ● $id - num * id$
- E.2* ● $id - num * id$
- E.2* ● $id - num * id$

...

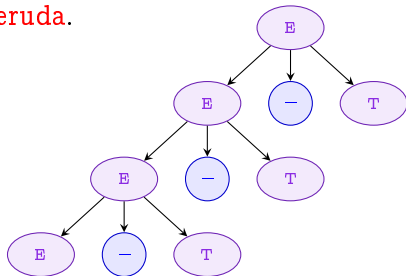

Ülalt-alla parsimine

- Parsimise efektiivsus sõltub tugevasti õige produktsioonireegli valikust.
- Vale reegli valimine põhjustab hilisema tagasipöördumise vajaduse.
- Vasakrekursiivsete reeglite olemasolul võib ülalt-alla parsimine **mittetermineeruda**.

- $id - num * id$
- E.2* • $id - num * id$
- E.2* • $id - num * id$
- E.2* • $id - num * id$

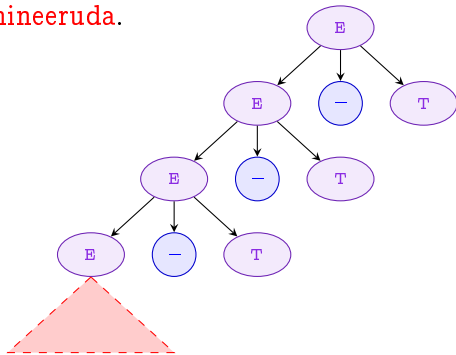
....

Ülalt-alla parsimine

- Parsimise efektiivsus sõltub tugevasti õige produktsioonireegli valikust.
- Vale reegli valimine põhjustab hilisema tagasipöördumise vajaduse.
- Vasakrekursiivsete reeglite olemasolul võib ülalt-alla parsimine **mittetermineeruda**.

- $id - num * id$
- E.2* • $id - num * id$
- E.2* • $id - num * id$
- E.2* • $id - num * id$
- ...

Vasakrekursioon

- Grammatika on **vasakrekursiivne**, kui leidub mitteterminal $A \in N$ selline, et

$$A \Longrightarrow^+ A\alpha,$$

kus $\alpha \in V^*$.

- Vasakrekursioon on **vahetu**, kui leidub reegel kujul $A \rightarrow A\alpha$.
- Vastasel korral on vasakrekursioon **kaudne**.

Vasakrekursiooni elimineerimine

Vahetu vasakrekursiooni eemaldamine:

- Toome sisse uue mitteterminali ning asendame vasakrekursiooni paremrekursiooniga

$$A \rightarrow A \alpha \mid \beta \quad \longrightarrow \quad \begin{array}{l} A \rightarrow \beta A' \\ A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon \end{array}$$

- Üldjuhul

$$A \rightarrow A \alpha_1 \mid A \alpha_2 \mid \dots \mid \beta_1 \mid \beta_2 \mid \dots$$
$$\longrightarrow \quad \begin{array}{l} A \rightarrow \beta_1 A' \mid \beta_2 A' \mid \dots \\ A' \rightarrow \alpha_2 A' \mid \alpha_2 A' \mid \dots \mid \varepsilon \end{array}$$

Vasakrekursiooni elimineerimine

Näide:

$$\begin{array}{l} E \rightarrow E + T \\ \quad | \quad E - T \\ \quad | \quad T \end{array}$$

$$\begin{array}{l} E \rightarrow T E' \\ E' \rightarrow + T E' \\ \quad | \quad - T E' \\ \quad | \quad \varepsilon \end{array}$$

$$\begin{array}{l} T \rightarrow T * F \\ \quad | \quad T / F \\ \quad | \quad F \end{array}$$

$$\begin{array}{l} T \rightarrow F T' \\ T' \rightarrow * F T' \\ \quad | \quad / F T' \\ \quad | \quad \varepsilon \end{array}$$

- Uus grammatika genereerib sama keele, kuid on natuke vähem intuiitivne.
- Mõlemates grammatikates on operaatorid vasakassotsiatiivsed.

Vasakrekursiooni elimineerimine

Kaudse vasakrekursiooni eemaldamine:

- Näide:

$$\begin{aligned}A_1 &\rightarrow A_2 \alpha \mid \beta \\A_2 &\rightarrow A_1 \gamma \mid A_2 \delta\end{aligned}$$

- Teisendame kaudse vasakrekursiooni vahetuks.
- Asendame mitteterminali A_2 reeglite paremates pooltes kõik A_1 esinemised tema definitsiooniga:

$$\begin{aligned}A_1 &\rightarrow A_2 \alpha \mid \beta \\A_2 &\rightarrow A_2 \alpha \gamma \mid \beta \gamma \mid A_2 \delta\end{aligned}$$

- Eemaldame vahetu vasakrekursiooni:

$$\begin{aligned}A_1 &\rightarrow A_2 \alpha \mid \beta \\A_2 &\rightarrow \beta \gamma A'_2 \\A'_2 &\rightarrow \alpha \gamma A'_2 \mid \delta A'_2 \mid \varepsilon\end{aligned}$$

Vasakrekursiooni elimineerimine

Üldine algoritm kaudse vasakrekursiooni eemaldamiseks:

Järjestame mitteterminaalid mingisse järjekorda A_1, \dots, A_n

for $i \leftarrow 1$ **to** n

for $j \leftarrow 1$ **to** $i - 1$

 Asendame iga produktsiooni kujul $A_i \rightarrow A_j \alpha$

 produktsioonidega $A_i \rightarrow \beta_1 \alpha \mid \beta_2 \alpha \mid \dots \mid \beta_k \alpha$,

 kus $A_j \rightarrow \beta_1 \mid \beta_2 \mid \dots \mid \beta_k$ on kõik A_j produktsioonid

 Eemaldame vahetu vasakrekursiooni mitteterminali A_i
 produktsioonidest

NB! Eeldab, et algses grammatikas pole ei ε -produktsioone, ega tsükleid (so. $A_i \implies^+ A_i$).

Vasakrekursiooni elimineerimine

Näide:

$$\begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A \alpha \\
 B \rightarrow A \beta \mid \gamma \\
 C \rightarrow B \delta \mid \varphi
 \end{array}
 \longrightarrow
 \begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A' \\
 B \rightarrow A \beta \mid \gamma \\
 C \rightarrow B \delta \mid \varphi \\
 A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon
 \end{array}$$

$$\begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A' \\
 B \rightarrow C \alpha \mid A' \beta \mid \gamma \\
 C \rightarrow B \delta \mid \varphi \\
 A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon
 \end{array}
 \longrightarrow
 \begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A' \\
 B \rightarrow C \alpha \mid A' \beta \mid \gamma \\
 C \rightarrow C \alpha \mid A' \beta \delta \mid \gamma \delta \mid \varphi \\
 A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon
 \end{array}$$

$$\begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A' \\
 B \rightarrow C \alpha \mid A' \beta \mid \gamma \\
 C \rightarrow \alpha A' \beta \delta \mid C' \\
 A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon \\
 C' \rightarrow \gamma \delta \mid C' \mid \varphi \mid C' \mid \varepsilon
 \end{array}
 \longrightarrow
 \begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A' \\
 C \rightarrow \alpha A' \beta \delta \mid C' \\
 A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon \\
 C' \rightarrow \gamma \delta \mid C' \mid \varphi \mid C' \mid \varepsilon
 \end{array}$$

Vasakrekursiooni elimineerimine

Näide:

$$\begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A \alpha \\
 B \rightarrow A \beta \mid \gamma \\
 C \rightarrow B \delta \mid \varphi
 \end{array}
 \longrightarrow
 \begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A' \\
 B \rightarrow A \beta \mid \gamma \\
 C \rightarrow B \delta \mid \varphi \\
 A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon
 \end{array}$$

$$\begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A' \\
 B \rightarrow C \alpha \mid A' \beta \mid \gamma \\
 C \rightarrow B \delta \mid \varphi \\
 A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon
 \end{array}
 \longrightarrow
 \begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A' \\
 B \rightarrow C \alpha \mid A' \beta \mid \gamma \\
 C \rightarrow C \alpha \mid A' \beta \delta \mid \gamma \delta \mid \varphi \\
 A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon
 \end{array}$$

$$\begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A' \\
 B \rightarrow C \alpha \mid A' \beta \mid \gamma \\
 C \rightarrow \alpha A' \beta \delta \mid C' \\
 A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon \\
 C' \rightarrow \gamma \delta \mid C' \mid \varphi \mid C' \mid \varepsilon
 \end{array}
 \longrightarrow
 \begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A' \\
 C \rightarrow \alpha A' \beta \delta \mid C' \\
 A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon \\
 C' \rightarrow \gamma \delta \mid C' \mid \varphi \mid C' \mid \varepsilon
 \end{array}$$

Vasakrekursiooni elimineerimine

Näide:

$$\begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A \alpha \\
 B \rightarrow A \beta \mid \gamma \\
 C \rightarrow B \delta \mid \varphi
 \end{array}
 \longrightarrow
 \begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A' \\
 B \rightarrow A \beta \mid \gamma \\
 C \rightarrow B \delta \mid \varphi \\
 A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon
 \end{array}$$

$$\begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A' \\
 B \rightarrow C \alpha \mid A' \beta \mid \gamma \\
 C \rightarrow B \delta \mid \varphi \\
 A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon
 \end{array}
 \longrightarrow
 \begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A' \\
 B \rightarrow C \alpha \mid A' \beta \mid \gamma \\
 C \rightarrow C \alpha \mid A' \beta \delta \mid \gamma \delta \mid \varphi \\
 A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon
 \end{array}$$

$$\begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A' \\
 B \rightarrow C \alpha \mid A' \beta \mid \gamma \\
 C \rightarrow \alpha A' \beta \delta \mid C' \\
 A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon \\
 C' \rightarrow \gamma \delta \mid C' \mid \varphi \mid C' \mid \varepsilon
 \end{array}
 \longrightarrow
 \begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A' \\
 C \rightarrow \alpha A' \beta \delta \mid C' \\
 A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon \\
 C' \rightarrow \gamma \delta \mid C' \mid \varphi \mid C' \mid \varepsilon
 \end{array}$$

Vasakrekursiooni elimineerimine

Näide:

$$\begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A \alpha \\
 B \rightarrow A \beta \mid \gamma \\
 C \rightarrow B \delta \mid \varphi
 \end{array}
 \longrightarrow
 \begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A' \\
 B \rightarrow A \beta \mid \gamma \\
 C \rightarrow B \delta \mid \varphi \\
 A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon
 \end{array}$$

$$\begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A' \\
 B \rightarrow C \alpha A' \beta \mid \gamma \\
 C \rightarrow B \delta \mid \varphi \\
 A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon
 \end{array}
 \longrightarrow
 \begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A' \\
 B \rightarrow C \alpha A' \beta \mid \gamma \\
 C \rightarrow C \alpha A' \beta \delta \mid \gamma \delta \mid \varphi \\
 A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon
 \end{array}$$

$$\begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A' \\
 B \rightarrow C \alpha A' \beta \mid \gamma \\
 C \rightarrow \alpha A' \beta \delta C' \\
 A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon \\
 C' \rightarrow \gamma \delta C' \mid \varphi C' \mid \varepsilon
 \end{array}
 \longrightarrow
 \begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A' \\
 C \rightarrow \alpha A' \beta \delta C' \\
 A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon \\
 C' \rightarrow \gamma \delta C' \mid \varphi C' \mid \varepsilon
 \end{array}$$

Vasakrekursiooni elimineerimine

Näide:

$$\begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A \alpha \\
 B \rightarrow A \beta \mid \gamma \\
 C \rightarrow B \delta \mid \varphi
 \end{array}
 \longrightarrow
 \begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A' \\
 B \rightarrow A \beta \mid \gamma \\
 C \rightarrow B \delta \mid \varphi \\
 A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon
 \end{array}$$

$$\begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A' \\
 B \rightarrow C \alpha A' \beta \mid \gamma \\
 C \rightarrow B \delta \mid \varphi \\
 A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon
 \end{array}
 \longrightarrow
 \begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A' \\
 B \rightarrow C \alpha A' \beta \mid \gamma \\
 C \rightarrow C \alpha A' \beta \delta \mid \gamma \delta \mid \varphi \\
 A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon
 \end{array}$$

$$\begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A' \\
 B \rightarrow C \alpha A' \beta \mid \gamma \\
 C \rightarrow \alpha A' \beta \delta C' \\
 A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon \\
 C' \rightarrow \gamma \delta C' \mid \varphi C' \mid \varepsilon
 \end{array}
 \longrightarrow
 \begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A' \\
 C \rightarrow \alpha A' \beta \delta C' \\
 A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon \\
 C' \rightarrow \gamma \delta C' \mid \varphi C' \mid \varepsilon
 \end{array}$$

Vasakrekursiooni elimineerimine

Näide:

$$\begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A \alpha \\
 B \rightarrow A \beta \mid \gamma \\
 C \rightarrow B \delta \mid \varphi
 \end{array}
 \longrightarrow
 \begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A' \\
 B \rightarrow A \beta \mid \gamma \\
 C \rightarrow B \delta \mid \varphi \\
 A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon
 \end{array}$$

$$\begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A' \\
 B \rightarrow C \alpha A' \beta \mid \gamma \\
 C \rightarrow B \delta \mid \varphi \\
 A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon
 \end{array}
 \longrightarrow
 \begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A' \\
 B \rightarrow C \alpha A' \beta \mid \gamma \\
 C \rightarrow C \alpha A' \beta \delta \mid \gamma \delta \mid \varphi \\
 A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon
 \end{array}$$

$$\begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A' \\
 B \rightarrow C \alpha A' \beta \mid \gamma \\
 C \rightarrow \alpha A' \beta \delta C' \\
 A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon \\
 C' \rightarrow \gamma \delta C' \mid \varphi C' \mid \varepsilon
 \end{array}
 \longrightarrow
 \begin{array}{l}
 A \rightarrow C \alpha \mid A' \\
 C \rightarrow \alpha A' \beta \delta C' \\
 A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon \\
 C' \rightarrow \gamma \delta C' \mid \varphi C' \mid \varepsilon
 \end{array}$$

Ennustav parsimine

- Vale produktsioonireegli valimine põhjustab tagasipöördumise.
- Tihti on võimalik valitava reegli õigsuse üle otsustada mingi arvu sisendsümbolite ettevaatamise teel.
- Üldjuhul on tarvis ette vaadata piiramata arv sümboleid.
 - Näit.: Cocke-Younger-Kasami või Earley algoritmid.
- **Ennustav parsimine** (**predictive parsing**) on ülalt-alla parsimine, kus alati on võimalik ige reegel valida nii, et pole vaja tagasipöörduda.
 - Grammatika peab olema selline, et järgmine sisendsümbol (või mingi fikseeritud arv sümboleid) määrab unikaalselt ära valitava reegli.

Ennustav parsimine

- Iga lausevormi $\alpha \in (N \cup T)^*$ jaoks defineerime hulga:

$$\begin{aligned} \text{first}(\alpha) &= \{a \in T \mid \alpha \Longrightarrow^* a \beta\} \\ &\cup \{\varepsilon \mid \alpha \Longrightarrow^* \varepsilon\} \end{aligned}$$

kus $\beta \in (N \cup T)^*$.

- Iga mitteterminali $A \in N$ jaoks defineerime hulga:

$$\begin{aligned} \text{follow}(A) &= \{a \in T \mid S \Longrightarrow^* \alpha A a \beta\} \\ &\cup \{\$ \mid S \Longrightarrow^* \alpha A\} \end{aligned}$$

kus $\alpha, \beta \in (N \cup T)^*$ ja $\$$ on spetsiaalne sisendilõpu marker.

Ennustav parsimine

Näide:

$$S \rightarrow ABC$$

$$A \rightarrow aA \mid \varepsilon$$

$$B \rightarrow b \mid \varepsilon$$

$$C \rightarrow c \mid d$$

$$\text{first}(C) = \{c, d\}$$

$$\text{first}(B) = \{b, \varepsilon\}$$

$$\text{first}(A) = \{a, \varepsilon\}$$

$$\begin{aligned} \text{first}(S) &= \text{first}(ABC) \\ &= (\text{first}(A) \setminus \{\varepsilon\}) \\ &\quad \cup (\text{first}(B) \setminus \{\varepsilon\}) \\ &\quad \cup \text{first}(C) \\ &= \{a, b, c, d\} \end{aligned}$$

$$\text{follow}(C) = \{\$\}$$

$$\text{follow}(B) = \text{first}(C)$$

$$= \{c, d\}$$

$$\begin{aligned} \text{follow}(A) &= (\text{first}(B) \setminus \{\varepsilon\}) \\ &\quad \cup \text{first}(C) \\ &= \{b, c, d\} \end{aligned}$$

Ennustav parsimine

- Kui grammatikas on reeglid $A \rightarrow \alpha$ ja $A \rightarrow \beta$ sellised, et $first(\alpha) \cap first(\beta) = \emptyset$, siis on esimese sisendsümboli põhjal võimalik otsustada kumba reeglit valida.
- **NB!** Kehtib ainult juhul, kui $\epsilon \notin \{first(\alpha) \cup first(\beta)\}$.
- Vastasel korral tuleb vaadelda ka hulka $follow(A)$.
- Defineerime iga reegli $A \rightarrow \alpha$ jaoks hulga:

$$first^+(\alpha) = \begin{cases} (first(\alpha) \setminus \{\epsilon\}) \cup follow(A), & \text{kui } \epsilon \in first(\alpha) \\ first(\alpha), & \text{kui } \epsilon \notin first(\alpha) \end{cases}$$

- Grammatika on **LL(1)**, kui iga (paarikaupa erineva) produktsioonireegli $A \rightarrow \alpha$ ja $A \rightarrow \beta$ korral

$$first^+(\alpha) \cap first^+(\beta) = \emptyset$$

Ennustav parsimine

- **NB!** LL(1) grammatika ei saa olla ei vasakrekursiivne ega mitmene!
- Näide:

$$S \rightarrow S a \mid \beta$$

- Kui $\beta \neq \epsilon$
 - Siis $first(\beta) \subseteq first(S) = first(S a)$
 - Seega $first^+(S a) \cap first^+(\beta) \neq \emptyset$
- Kui $\beta = \epsilon$
 - Siis $a \in first(S a)$ ja $a \in follow(S) = \{a, \$\}$
 - Seega $first^+(S a) \cap first^+(\beta) \neq \emptyset$

Ennustav parsimine

- Paljusid grammatikaid on võimalik teisendada LL(1) kujule kasutades:
 - vasakrekursiooni elimineerimist;
 - vasakfaktoriseerimist;
 - halvimal juhul üldistame natuke grammatikat (ning kontrollime eemaldatud kitsendusi pärast parsimist).
- **Vasakfaktoriseerimine** (**left-factoring**) asendab ühise prefiksiga reeglid uute reeglitega, kus ühine prefiks on ainult ühes parempooles.
- Näide:

$$\begin{array}{l} A \rightarrow B a C D \\ \quad | \quad B a C E \end{array} \quad \longrightarrow \quad \begin{array}{l} A \rightarrow B a C Z \\ Z \rightarrow D \\ \quad | \quad E \end{array}$$

Ennustav parsimine

Vasakfaktoriseerimise algoritm:

- 1 Iga mitteterminali $A \in N$ korral leiame pikima prefixi α , mis esineb kahes või rohkemas A produktsioonireegli parempooles.
- 2 Kui $\alpha \neq \varepsilon$, siis asendame kõik A produktsioonid

$$A \rightarrow \alpha \beta_1 \mid \alpha \beta_2 \mid \dots \mid \alpha \beta_n \mid \gamma$$

produktsioonidega

$$\begin{aligned} A &\rightarrow \alpha Z \mid \gamma \\ Z &\rightarrow \beta_1 \mid \beta_2 \mid \dots \mid \beta_n \end{aligned}$$

kus $Z \in N$ on uus mitteterminaal.

- 3 Kordame protsessi, kuni ükski parempool ei oma ühist prefixit.

Ennustav parsimine

- **Rekursiivselt laskuv** (**recursive descent**) parsimine on ennustava parsimise meetod, kus:
 - iga mitteterminali kohta realiseeritakse üks protseduur, mis tunneb ära sellele mitteterminalile vastavad lausevormid;
 - iga protseduur valib sõltuvalt sisendist reegli ning kutsub (rekursiivselt) välja reegli paremas pooles asuvatele mitteterminalidele vastavad protseduurid.
- Rekursiivselt laskuv parsimine on levinuim meetod (lihtsate keelte) parserite käsitsi kirjutamiseks.

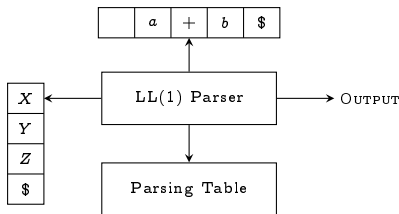
Ennustav parsimine

Näide: olgu A produktsioonireeglid $A \rightarrow a B \mid b C A \mid D E$

```
parseA() {  
  if token = a then {  
    token := nextWord(); parseB();  
  } else if token = b then {  
    token := nextWord(); parseC(); parseA();  
  } else {  
    parseD(); parseE();  
  }  
}
```

Ennustav parsimine

- Automaatselt genereeritavate LL(1) parserite korral kasutatakse tavaliselt tabeljuhitavat LL(1) parsimist:
 - moodustatakse maatriks M , kus read ja veerud on vastavalt indekseeritud mitteterminaalide ja terminalidega;
 - tabeli pesades on produktsioonireeglid, mida antud mitteterminaali ja sisendsümboli korral valida.
- Tabeljuhitava LL(1) parseri struktuur:

Ennustav parsimine

LL(1) parsimise algoritm:

```
push($); push(S);  
token := nextWord();  
while stack ≠ empty do {  
    A := pop();  
    if  $A \in N$  then {  
        if  $M[A, token] = B_1 \dots B_n$  then {  
            push( $B_n$ ); ...; push( $B_1$ );  
        } else error();  
    } else if  $A = token$  then {  
        token := nextWord();  
    } else error();  
}
```

Shift-reduce parsimine

Shift-reduce parsimine on üldine meetod alt-üles süntaksanalüüsiks:

- puu konstrueerimine toimub lehtedest juure suunas eesmärgiga "taandada" sisendstring alg sümboliks;
- parsimise ajal on korraga terve mets puid, mis vastavad erinevatele, juba äratuntud, alamstringidele;
- kaks baasaktsiooni:
 - **shift** loeb uue sisendsümboli;
 - **reduce** taandab mingi produktsioonireegli parempoollele vastava (juba loetud/taandatud sisendsümbolite ja mitteterminalide) jada reegli vasakpoolle olevaks mitteterminaliks;
- konstruktsioon vastab parenderivatsioonile.

Shift-reduce parsimone

Näide:

Input String: • *a b c c d e*

S → *a A B e*

A → *b c A* | *c*

B → *d*

shift

shift

shift

shift

reduce *A* → *c*

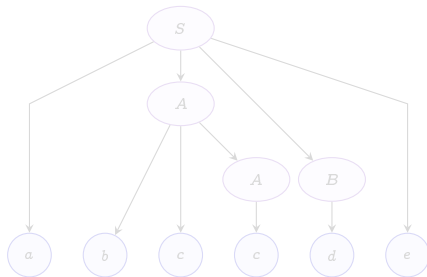
reduce *A* → *b c A*

shift

reduce *B* → *d*

shift

reduce *S* → *a A B e*

$S \Rightarrow_{rm} a A B e \Rightarrow_{rm} a A d e$
 $\Rightarrow_{rm} a b c A d e \Rightarrow_{rm} a b c c d e$

Shift-reduce parsimone

Näide:

Input String: $a \bullet b c c d e$

$S \rightarrow a A B e$

$A \rightarrow b c A \mid c$

$B \rightarrow d$

shift

shift

shift

shift

reduce $A \rightarrow c$

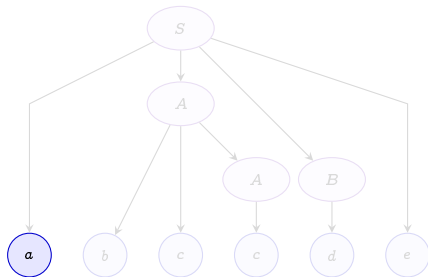
reduce $A \rightarrow b c A$

shift

reduce $B \rightarrow d$

shift

reduce $S \rightarrow a A B e$

$S \xRightarrow{rm} a A B e \xRightarrow{rm} a A d e$
 $\xRightarrow{rm} a b c A d e \xRightarrow{rm} a b c c d e$

Shift-reduce parsimone

Näide:

Input String: $a b \bullet c c d e$

$S \rightarrow a A B e$

$A \rightarrow b c A \mid c$

$B \rightarrow d$

shift

shift

shift

shift

reduce $A \rightarrow c$

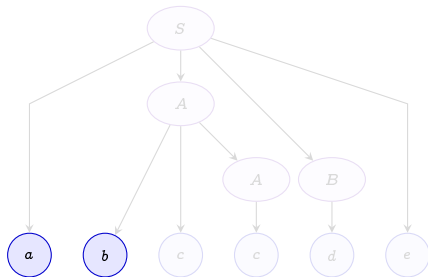
reduce $A \rightarrow b c A$

shift

reduce $B \rightarrow d$

shift

reduce $S \rightarrow a A B e$

$S \Rightarrow_{rm} a A B e \Rightarrow_{rm} a A d e$
 $\Rightarrow_{rm} a b c A d e \Rightarrow_{rm} a b c c d e$

Shift-reduce parsimone

Näide:

Input String: $a b c \bullet c d e$

$S \rightarrow a A B e$

$A \rightarrow b c A \mid c$

$B \rightarrow d$

shift

shift

shift

shift

reduce $A \rightarrow c$

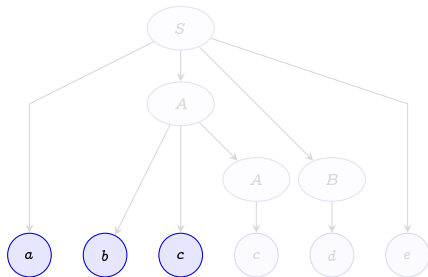
reduce $A \rightarrow b c A$

shift

reduce $B \rightarrow d$

shift

reduce $S \rightarrow a A B e$

$S \Rightarrow_{rm} a A B e \Rightarrow_{rm} a A d e$
 $\Rightarrow_{rm} a b c A d e \Rightarrow_{rm} a b c c d e$

Shift-reduce parsimone

Näide:

Input String: $a b c c \bullet d e$

$S \rightarrow a A B e$

$A \rightarrow b c A \mid c$

$B \rightarrow d$

shift

shift

shift

shift

reduce $A \rightarrow c$

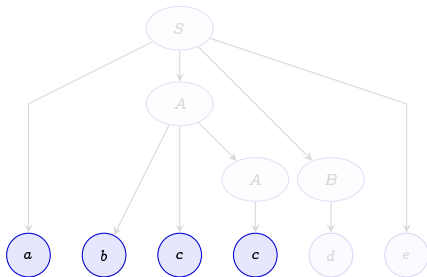
reduce $A \rightarrow b c A$

shift

reduce $B \rightarrow d$

shift

reduce $S \rightarrow a A B e$

$S \xRightarrow{rm} a A B e \xRightarrow{rm} a A d e$
 $\xRightarrow{rm} a b c A d e \xRightarrow{rm} a b c c d e$

Shift-reduce parsimone

Näide:

Input String: $a b c c \bullet d e$

$S \rightarrow a A B e$

$A \rightarrow b c A \mid c$

$B \rightarrow d$

shift

shift

shift

shift

reduce $A \rightarrow c$

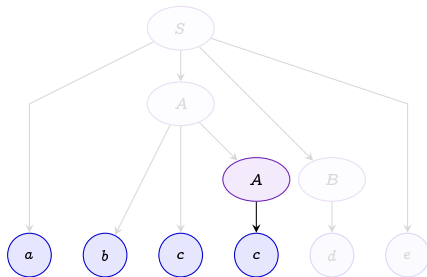
reduce $A \rightarrow b c A$

shift

reduce $B \rightarrow d$

shift

reduce $S \rightarrow a A B e$

$S \xRightarrow{rm} a A B e \xRightarrow{rm} a A d e$
 $\xRightarrow{rm} a b c A d e \xRightarrow{rm} a b c c d e$

Shift-reduce parsimone

Näide:

Input String: $a b c c \bullet d e$

$S \rightarrow a A B e$

$A \rightarrow b c A \mid c$

$B \rightarrow d$

shift

shift

shift

shift

reduce $A \rightarrow c$

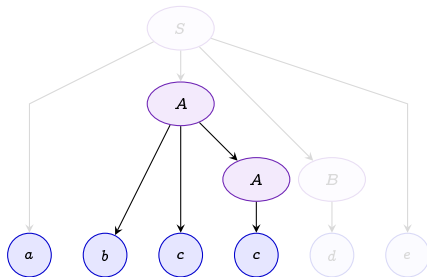
reduce $A \rightarrow b c A$

shift

reduce $B \rightarrow d$

shift

reduce $S \rightarrow a A B e$

$S \xRightarrow{rm} a A B e \xRightarrow{rm} a A d e$
 $\xRightarrow{rm} a b c A d e \xRightarrow{rm} a b c c d e$

Shift-reduce parsimone

Näide:

Input String: $a b c c d \bullet e$

$S \rightarrow a A B e$

$A \rightarrow b c A \mid c$

$B \rightarrow d$

shift

shift

shift

shift

reduce $A \rightarrow c$

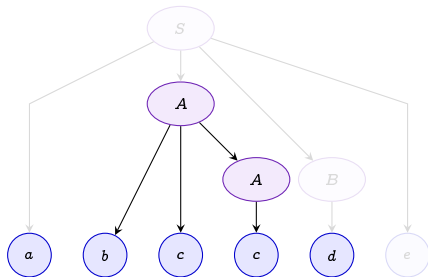
reduce $A \rightarrow b c A$

shift

reduce $B \rightarrow d$

shift

reduce $S \rightarrow a A B e$

$S \Rightarrow_{rm} a A B e \Rightarrow_{rm} a A d e$
 $\Rightarrow_{rm} a b c A d e \Rightarrow_{rm} a b c c d e$

Shift-reduce parsimone

Näide:

Input String: $a b c c d \bullet e$

$S \rightarrow a A B e$

$A \rightarrow b c A \mid c$

$B \rightarrow d$

shift

shift

shift

shift

reduce $A \rightarrow c$

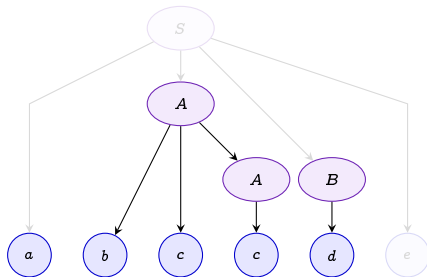
reduce $A \rightarrow b c A$

shift

reduce $B \rightarrow d$

shift

reduce $S \rightarrow a A B e$

$S \Rightarrow_{rm} a A B e \Rightarrow_{rm} a A d e$
 $\Rightarrow_{rm} a b c A d e \Rightarrow_{rm} a b c c d e$

Shift-reduce parsimone

Näide:

Input String: $abcde \bullet$

$S \rightarrow a A B e$

$A \rightarrow bcA \mid c$

$B \rightarrow d$

shift

shift

shift

shift

reduce $A \rightarrow c$

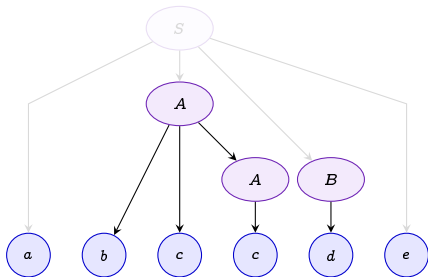
reduce $A \rightarrow bcA$

shift

reduce $B \rightarrow d$

shift

reduce $S \rightarrow a A B e$

$S \Rightarrow_{rm} a A B e \Rightarrow_{rm} a A d e$
 $\Rightarrow_{rm} a b c A d e \Rightarrow_{rm} a b c c d e$

Shift-reduce parsimone

Näide:

Input String: *a b c c d e* •

$S \rightarrow a A B e$
 $A \rightarrow b c A \mid c$
 $B \rightarrow d$

shift
shift
shift
shift

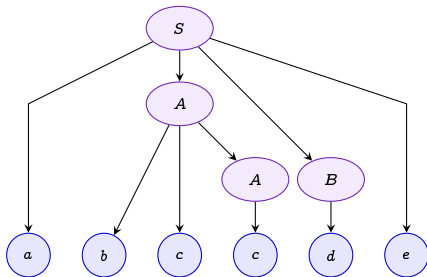
reduce $A \rightarrow c$
reduce $A \rightarrow b c A$

shift

reduce $B \rightarrow d$

shift

reduce $S \rightarrow a A B e$

$S \Rightarrow_{rm} a A B e \Rightarrow_{rm} a A d e$
 $\Rightarrow_{rm} a b c A d e \Rightarrow_{rm} a b c c d e$

Shift-reduce parsimone

Näide:

$S \rightarrow a A B e$
 $A \rightarrow b c A \mid c$
 $B \rightarrow d$

shift

shift

shift

shift

reduce $A \rightarrow c$

reduce $A \rightarrow b c A$

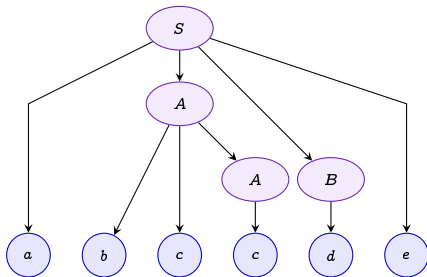
shift

reduce $B \rightarrow d$

shift

reduce $S \rightarrow a A B e$

Input String:

$S \xRightarrow{rm} a A B e \xRightarrow{rm} a A d e$
 $\xRightarrow{rm} a b c A d e \xRightarrow{rm} a b c c d e$

Shift-reduce parsimine

- Lausevormi nimetatakse **paremlausevormiks** (**right-sentential form**), kui ta on tuletatav paremderivatsiooni abil.
- Paremlausevormi γ **pide** (**handle**) on produktsioonireegel $A \rightarrow \beta$ ja sõnas γ alamssõna β esinemise positsioon, mis paremderivatsiooni eelmises lausevormis on asendatud mitteterminliga A .
- Ekvivalentselt, paremlausevormi γ pide on alamstring β , selline et $S \xRightarrow{*}_{rm} \delta Aw \xRightarrow{rm} \delta \beta w = \gamma$, kus $\beta, \gamma, \delta \in V^*$ ja $w \in T^*$.
- Pidemete leidmise ja nende taandamise protsessi nimetatakse "**pidemete kärpimiseks**" ("**handle pruning**").
- **NB!** Ühese grammatika korral on paremderivatsioon, ja seega ka pidemed, unikaalsed.

Shift-reduce parsimine

Näide: olgu antud grammatika

$$\begin{aligned} S &\rightarrow a A B e \\ A &\rightarrow b c A \mid c \\ B &\rightarrow d \end{aligned}$$

ja parenderivatsioon

$$S \Longrightarrow_{rm} a A B e \Longrightarrow_{rm} a A d e \Longrightarrow_{rm} a b c A d e$$

Paremlausevormi $abcAde$ pide on bcA .